

schuwelijk-leelijk, net of ie aldoor iets ruikt dat stinkt.

De ander . . . liep niet met den neus in den wind. Ook daarvoor was hij te veel een heer. Het sprak vanzelf dat hij rechtop ging, rustig recht voor zich uit en aankeek al wie, al wat hem gezien-worden waard was. Zóó zag hij mij . . . en ik ging gluren, mijn oogen kenden sedert geen rust meer. In zijn oog heb ik alle geluk gelezen, het gaf me den moed voor alle gevaar, den onverzettelijken wil om heen te zien over elk beletsel, om daarvoor niemand te ontzien, het minst van iedereen mijzelve; om te willen, te weten, te voelen hem, als reden van alle doen – van leven.

Ik heb u gezegd dat ik nu in den dood wil. Maar zelfs voor den zelfmoord ontbreekt me de moed. Zóó is met zijn liefde mijn wil vernietigd. Was, als zijn liefde, mijn wil louter waan? Maar wat heb ik er niet door gekund, hoe heb ik gelééfd! – ook nog in den twijfel.

Het volle gelooven duurde zóó kort! Nu lijkt het een onwezenlijkheid, hoewel: – dat hij werkelijk hield-van-mij, dat, ja! dat was niets dan verbeelding: misschien verbeeldde ook hij het zich, het korte moment dat ik heb gearzeld, niet aan het bekennen-van-liefde weerstaan, maar wel getwijfel: wordt het geluk? Zal ik, kàn ik nog vinden geluk?

Maar dat ik hem liefhad was werkelijkheid! Ik van hem, met elken adem, in elke vezel van mijn lichaam, in alle roerselen van mijn gemoed. U dacht misschien straks, dat ik zoo maar wat raaskal, daar ik u schreef van verlangen naar dood-zijn, u, van wie ik heb dat leven, het leven waar ik nu alles van ken, alle vreugden . . . en alle leed; maar, Moeder, u ontglipt de moed om nog te denken aan verdwazing, iets dat tijdelijk, niet voor-goed is, als ik u zeg: 'k zonk zoo ver weg, dat ik opzettelijk schaamteloos werd, erger dan de veilste vrouw die voor geld haar kuisheid wegtrapt, hoont die rest-van-eerbaarheid, die géén mensch vermorzelen kàn. Want die vrouw verkoopt, wil geld; geld voor d'r kind, voor d'r minnaar, d'r schoonheid – mij bleef niets om te wenschen, te willen, doelloos smeed ik me weg, om het smijten, omdat ik het had gedaan voor hem, dat geleerd in den dienst van me slaafschheid: die drieste hoon, dat geluk-van-een-vloek. Het was niet meer dan een manuaal, een schijnbeweging van de liefde, en 't was het eenige dat me restte. De zaligheid mijn naakt te toonen in overgaaf aan het geluk, verwerd tot een dwang van mijn zieke behaagzucht. Doelloos stalde ik mij uit, doelloozer dan de verworpelingen die immers altijd nog hopen op geld: want ik kon mij niet verkoopen, ik was geen arme vrouw aan 'n deur, waar mannen heimelijk binnensluipen; ik was de fatsoenlijke deftige echtgenoot van een geacht apotheker, een veelgeraadpleegd onderzoeker, stellig deskundige op zijn gebied – en terwijl hij, alvorens des morgens te kunnen verdwijnen in de welbeminde heimelijkheid van zijn opkamer voor wat de aandacht heeft van zijn hart, het dagwerk van de bedienden regelde, die